

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku M. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lipca 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 września 2012 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i przyznaje pełnomocnikowi z urzędu radcy prawnemu M. K.
od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 1800 zł
(tysiąc osiemset) podwyższoną o stawkę podatku od towarów
i usług tytułem zastępstwa w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 5 września 2012 r. Zarzucono naruszenie: 1) art. 24 ust. 4, 5a i 5b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym po 31 grudnia 2002 r. „poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz w związku z mającymi zastosowanie per analogiam art. 3 k.c. i art. XXXV pkt 2 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny, polegające na błędnym przyjęciu, że do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od kwietnia 1995 r. do lipca 1995 r., od października 1995 r. do grudnia 1995 r., lipiec 1996 r., od września

1996 r. do kwietnia 1997 r. wraz z kosztami upomnienia zastosowanie mają nowe przepisy prawa, a nie przepisy prawa obowiązujące w dacie powstania zobowiązania z tego tytułu”, 2) art. 109 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i tym samym art. 35 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych w związku z art. 25 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin „przez ich niezastosowanie i w związku z tym błędne przyjęcie, że do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od kwietnia 1995 r. do lipca 1995 r., od października 1995 r. do grudnia 1995 r., lipiec 1996 r., od września 1996 r. do kwietnia 1997 r. wraz z kosztami upomnienia zastosowanie mają nowe przepisy prawa, a nie przepisy prawa obowiązujące w dacie powstania zobowiązania z tego tytułu”.

Wniesiono o przyjęcie skargi do rozpoznania „z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na konieczności przeprowadzenia oceny, czy zmiany przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych wprowadzone ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i następnie w brzmieniu tej ustawy nadanym od 1 stycznia 2003 r. w zakresie przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne mają zastosowanie do należności ZUS powstałych przed wejściem w życie tych regulacji. W tym celu istnieje potrzeba przeprowadzenia ostatecznej wykładni art. 109 ustawy z dnia 13 października 1998 r., albowiem w orzecznictwie sądowym funkcjonują zarówno rozstrzygnięcia sprowadzające się do stwierdzenia, że art. 109 obejmuje także kwestię przedawnienia roszczeń, jak i rozstrzygnięcia odmawiające słuszności takiemu stanowisku. Zdaniem ubezpieczonego, do skutków prawnych trwających w dacie następujących zmian przepisów prawa w zakresie przedawnienia należności ZUS należy stosować przepisy obowiązujące w czasie powstania zaległości. W przeciwnym razie dochodzi do naruszenia zakazu wstecznego stosowania prawa, ujętego w art. 2 Konstytucji RP, w art. 3 k.c. oraz w art. XXXV pkt 2 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny. Stosowanie nowych norm prawnych do wcześniej powstałych stosunków prawnych wymaga zawarcia w noweli

odpowiednich regulacji prawnych w tym zakresie, a w przypadku braku takich regulacji zasadą jest działanie prawa wyłącznie na przyszłość”.

W dalszej części wniosku skarżący stwierdził między innymi, że „ubezpieczony ma świadomość tego, że omawiane zagadnienie było już przedmiotem wielu orzeczeń sądowych i zdaje sobie sprawę z aktualnego stanowiska Sądu Najwyższego, zawartego w uchwałach z 8 lipca 2008 r., I UZP 4/08, Lex nr 396249 i z dnia 2 lipca 2008 r., II UZP 5/08, Lex nr 396253, jednakże nie ulega wątpliwości, iż wciąż może budzić ono wątpliwości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna, spełniająca wymagania z przepisu art. 398⁴ k.p.c. podlega dalszej kontroli w postaci tzw. przedsądu a więc badaniu, czy w sprawie występują okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.) a mianowicie, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (co polega na przytoczeniu jego treści i wskazaniu argumentów prawnych, które z reguły prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych), czy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości a także potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (co wymaga przedstawienia tych rozbieżności i wykazania, że przepisy je wywołujące nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowej judykaturze sądowej). W ramach przedsądu następuje także badanie, czy skarga jest oczywiście uzasadniona (przy czym oczywistość ta musi jawić się jako rażące i od razu dostrzegalne, uwidoczniające się bez głębszej analizy naruszenie prawa wyrażające się w sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji) a nadto, czy w sprawie nie występuje nieważność postępowania (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Nie można uznać, że zagadnienie prawne budzi poważne wątpliwości, jeśli skarżący nie uzasadni tego, np. przez wykazanie, że dotychczasowe orzecznictwo i doktryna prawa nie dają w tym zakresie wystarczającego rozwiązania (postanowienia SN z 27 maja 2010 r., II PK 66/10, niepubl., podobnie SN w postanowieniu z 25 sierpnia 2004 r., I PZP 4/04, Wspólnota 2004/19/54).

W uchwale SN z 8 lipca 2008 r., I UZP 4/08, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 19, stwierdzono, że do składek na ubezpieczenia społeczne należnych i nieprzedawnionych przed 31 grudnia 2002 r. należy stosować przepis art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

W uchwale SN z 2 lipca 2008 r., II UZP 5/08, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 17, podniesiono z kolei, że dziesięcioletni okres przedawnienia przewidziany w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw znajduje zastosowanie do należności z tytułu składek, które stały się wymagalne przed dniem 1 stycznia 2003 r., jeżeli do tej daty nie uległy przedawnieniu według przepisów dotychczasowych.

W wyroku z 6 kwietnia 2011 r., II UK 313/10, OSNP 2012, nr 9-10, poz. 126 SN stwierdził, że użyte w art. 109 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych pojęcia "rozliczać i opłacać" odnoszą się do czynności, które poprzedzają rozpoczęcie terminu przedawnienia, takich jak ustalenie podstawy wymiaru składek, obliczanie wysokości składki, składanie deklaracji itp. Nie obejmują one biegu terminu i innych cech przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Do nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się nie tylko nowy, wydłużony termin przedawnienia (art. 24 ust. 4 i 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), ale również wszystkie nowe przepisy dotyczące okoliczności mających wpływ na bieg tego terminu, to jest jego przerwanie i zawieszenie, o ile wymienione w nowych przepisach podstawy przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia powstały po tej dacie. (por. także wyroki NSA W-wa z 6 kwietnia 2011 r., II FSK 2045/09, LEX nr 1081292, z 30 września 2009 r., II GSK 72/09, LEX nr 597062 i z 9 grudnia 2008 r., II GSK 547/08, LEX nr 957970).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.